

Inserati se sprejemajo in velja tristoopna vrsta:

3 kr., če se tiska tkrat.

12 " " " " 2 "

15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrakovana pisma se ne sprejemajo.

Narodno projesno upravnico (administracija) in ekspedico na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 50 kr. več na leto.

Vredništvo je Ročno ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Prazen hrup.

Veliko vpitja delajo nemški listi zavoljo vravnave zemljišnega davka, ker bodo vprhodnje nemške dežele dolenja in gorenja Avstrija, Tirolska pa Štajerska morale več plačevati, Češka in Kranjska pa manj kakor doslej.

V tem hočejo videti nekako krivico za Nemce in posebno dobroto za Slovane. V resnici pa je pregledovanje zemljišnega davka na dan spravilo veliko krivico, ker se je pokazalo, da so do zdaj slovanske dežele Češka, Kranjska, Dalmacija, Goriška plačevale preveč z zemljišnega davka, nemške pa premalo. Tisti odbor, sestavljen iz 18 udovki ima to stvar pretresati, ni kaka slovanska ali avtonomistična skupščina, ampak le trije avtonomisti so med njimi, 15 jih je pa ustavovercev. Vendar je bil ta odbor toliko pošten, da je resnico priznal, da ste bile zlasti Češka in Kranjska z zemljišnim davkom v primeri z drugimi deželami preobloženi, kakor je to dr. Bleiweis za Kranjsko vedno dokazoval. Kranjska bo toraj v prihodnje 343.000 gold. manj plačevala, ko prej, Češka pa 2 milijona in 700.000 manj, nasprotno pa bodo več ko prej plačevale dežele Galicija, dolenja in gorenja Avstrija pa Štajerska. To je popolnoma pravično, ker je po vradnih podatkih dokazano. Čemu toraj vpitje? Ali bomo morda mi za Nemce davke plačevali? Kakošne predprave se hočejo pred nami imeti? V dolenjo Avstrijo

se tako iz cele države denar skupaj steka zavoljo Dunaja, tamošnji kmetje so srečni, ker svoje pridelke lahko za drag denar prodajajo na Dunaji, ki živi od nas, in zdaj naj bi še mi pomagali davek za-nje plačevati? Če je bil zemljišni davek do zdaj krivično razdeljen, tako da so „slučajno“ ravno nemške dežele premalo plačevale, ali mora na večno tako ostati?

Centralisti se hočejo te zadeve poslužiti, da bi avtonomiste razdvojili, mislijo namreč, da bodo nemške konservativce odtrgali od slovanskih poslancev; oni hočejo ves povišek zemljišnega davka zvaliti na Galicijo, nemške dežele pa osvoboditi, in če konservativni Nemci ne bodo za to glasovali, hočejo jih predstaviti volilcem kot izdajalce; pa upati hočemo, da se bo ta stvar poravnala na poti pravičnosti in prevdarka, ter da se sloga avtonomistov s tem ne bo razrušila. *)

Protijudovska agitacija na Nemškem.

Omoten po duhu liberalizma in raznih filozofičnih in narodno-gospodarskih fraz pustil se je nemški narod naščuvati proti katoliški duhovščini, da celo proti krščanstvu samemu; med tem časom pa so špekulanti, največ judje, v motni vodi ribe lovili in si prilastili velik

*) Državni zbor nima o tej zadevi nič več razsojevati, ampak on ima le določiti svoto, ki jo sme vlada za zemljišni davek tirjati. Vredn.

del ljudskega premoženja. To roparsko početje se razlikuje od onega roparskih vitezev srednjega veka samo v tem, da so tisti vitezi ropali s surovo silo, današnji borzijanski vitezi pa so vjeli ljudski um s slepljenjem, s frazami; duševno orožje je stopilo na mesto materialnega. „Svobodna kupčija, svobodna obrtnija, svobodno oduševstvo!“ tako se je razlegal klic judovskega liberalizma od Londona do Bukreša, od Lizbone do Petrograda. Te fraze so se svetile, kakor talmi-zlato, in nevedna množica meščanov jim je ploskala, obrtniki sami so dvigali liberalizem na rame in tako kopali svoj lasten grob. Kmalo pa so se prikazali sadovi te „svobode“; prišla je večidel le judom v korist. Po celem svetu raztrošeni in med sabo v zvevi stoječi judje so zamogli „svobodno“ tržišče po vseh deželah, bolj osamljeni krščanski trgovec pa tega ni v toliki meri zamogel. Za to „svobodno“ kupčijo narejale so liberalne vlade judom še železnice na državne stroške. „Le mnogo železnic, le za ceste skrbeti, da bo več prometa, več blagostanja!“ tako se je razlegal čez celo Evropo klic judovskega liberalizma. Železnice in ceste so se res delale na stroške kmeta in obrtnika, pa dobiček je od njih imel le trgujoči Abrahamov sin!

Upili so: „svobodna obrtnija!“ Liberalne vlade so vstregle tudi tej želji. Hipoma so judje, dostikrat še nevešči te stroke, ustanovili velike tovarne, začeli izdelovati slabo, zanikarno blago, pa boljši kup, in s tem potla-

„Palaczky Ferencz emlékezete.“

V založbi ogerske akademije véd izišla je brošura: „Palaczky Ferencz emlekezeti. (Spomin Frančiška Palackega). To je ponatisnjen govor dopisujočega člana te akademije, Mihalea Zilinskega.

Ta krasni, na nekterih mestih vzleteči govor časti očeta naroda českega kot „vzor neumornega delovanja, čvrstega zagovornika pravice, navdušenega zaščitnika naroda českega in vedi posvečenega bojovníka.“

V uvodu govori Zilinsky o izviru in razvoju narodne ideje, kateri je bil prvi in najmočnejši buditelj pri Čehih Palacky.

Ohranjenje samostojne individualnosti na rodne in njenega prostega razvijanja bilo je v vseh časih najsvetejša dolžnost; možje, ki so se potezali nesebično za to, vredni so odlikovanja ljudstvenega; njih spomin je večni.

Rodbinska ljubezen je prirojen in opravičen čut ter je ena z ljubeznijo za duševni in нравni razvoj lastnega naroda. Kdor nima čuta za duševni razvoj naroda svojega, kdor zaničuje njegove navade, ta je huji od izdajalca narodovega. Ni čuda, da zlasti manjši narodi, ki so obkoljeni z neprijateljskimi življi, posebno skrbé, da si ohranijo in ličijo jezik ter varujejo narodno zavest, ni čuda, da dobiva,

kolikor bolj se širi omika, tudi narodno vprašanje ne le v politiki, marveč tudi v družabnem življenju vedno večja tla. Kajti jezik, ta najjasnejši znak posameznih narodov, je najpotrebnejše sredstvo duševnega življenja narodovega. V jeziku skriva se ona magična moč, ktera se tako prilega srcu, kader pisatelj ali govornik slavi prirodu, kadar on vnema kljubezni do domovine, do naroda svojega.

S spremenom ali poginom jezika se spremeni, pogine tudi narod.

Z jezikom v tesnej zvezi je vse, kar služi k utrjenju duševnih sil, duševnega razvoja ter v obče življenja narodnega.

Zato je dandanes narodno vprašanje tolike važnosti. Vsak omikan človek čuti, da domač jezik je prvi pogoj razvitku pojedinih narodov.

Toda, zakaj o vsem tem govorim prav sedaj? pravi govornik dalje. —

Zato, ker je ta ideja v tesni zvezi z možem, kterege spomin sem se namenil obnoviti na tem kraju.

Slavna akademija spozna še ložeje to tesno zvezo, ako pomislimo, da je bil Palacky zgodovinopisec naroda českega, a bil je tudi prvi med hrabrimi, duhovitimi in nesebičnimi čuvatelji narodnostne ideje. Ta ideja bila je zvezda - vodnica vsemu delovanju njegovemu.

Zato bil je on Deak naroda českega, zato ga je narod počastil s krasnim imenom „očeta domovini“, a zato je tudi plakal, tužno žaloval ves narod, ko je začul o smrti Palackega.“

Potem govornik poda poslušateljem občiren životopis o Palackem, spominja njegovih razmer z Kollerjem, Šafařkom, Dobrovskim in Kopitarjem, omeni prihod njegov v Prago, kjer so kmalu spoznali v Palackem bodočega voditelja naroda českega.

Dalje govori o literarnem delovanju njegovem, ga slika zgodovinarja in učitelja, povdarja, da je njegov bister um odstranil vse ovire, ki so se mu stavile na pot pri zbiranju raznovrstnih tvarin. O zgodovinskem delu pravi med drugim: „Palacky pozna in čisla božje in ljudsko pravo, red in zakonitost, svobodo in pravico. On ve, da nam ne more podati popolne resnice, ker to zahteva trdnost božjo, in čuti, da človek sodi po zunanjih dogodkih in da ima vsak tudi lastne, osebne nazore. Njemu zgodovinopiscu, bilo je glavno načelo, napisati o dogodkih, kakor so se v resnici dogodili, zato nikdo ne zapazi na prvi pogled, da je Palacky sin in zgodovinopisec naroda českega. To posebno krasi delo njegovo; zato je bil pa tudi sposoben narisati z visokim, epiškim vzletom dobo Otokarja, Karla in Husa, česar pred njim nikdo

čili male rokodelce. Tudi mnogi drugi ljudje so se lotili obrtnijskih podvzetij, ki se dotičnega rokodelstva nikoli učili niso, blago je postajalo vedno slabejše, konkurenca med obrtništvom vedno hujša, pobijali so se le z zniževanjem cene, vrednost blaga pa je padala, slednjič so prihajali na trg le še sleparski izdelki, roba za oči, za videz, ne pa za rabo. Obrtniški stan je popolnem propadel. To je bil sad „svobodne obrtnije.“

Pijani liberalizem je šel celó tako daleč, da je judom dovolil svobodno oderuštvo.

Ne samo da so bankirji od državnih posojil velikanske obresti zahtevali, drli so manjši judje še ljudstvo po mestih in po deželi, in nobena postava ga ni branila, kdor je prišel takemu oderubu v pest.

Ko je bila tako cela državna mašina po judovskem smislu in poželjenci vredjena, se pač ni čuditi, da so judje bogateli, ljudstvo pa se čedalje bolj in bolj v revščino pogrezalo.

Dolgo je trpelo, prej da so nekteri bolj bistroidni možje sprevideli in spoznali škodljivost teh razmer za krščansko ljudstvo.

Ravno v tisti deželi, kjer so do zdaj judje največ zaslombo imeli in toraj tudi s svojimi simpatijami podpirali jo, namreč na Nemškem, se je vnelo hudo ščuvanje proti judom. Nemci so začeli čutiti, da niso več z judi samo enakopravni, ampak da so jim že podložni.

V denarnem oziru imajo judje vpliv na vse evropske vlade; na Nemškem pa so si prilastili že tudi duševno vodstvo naroda. Ker je nemški narod v veliki meri od krščanskih nazorov odpadel in se vdal raznim materjalističnim modrijanom, bilo je judom lahko, postaviti se na čelo protikrščanskega gibanja, in v tem so v resnici Kristusa v drugič križali: dan na dan so po svojih listih zasramovali katoliško cerkev in njene obrede, zanikavali so Božji izvir krščanske vere, poniževali človeka do živali itd. S tem so preslepili večino izobraženih posvetnjakov, in le tako je mogoč postal glasoviti „kulturkampf“, ko so se škofje in zvesti duhovniki začeli preganjati, katero preganjanje še zdaj ni čisto ponehalo.

Nemci pa so zdaj začeli čutiti, da to ni dobro, ako bi semitski (judovski) duh čisto

popačil in potlačil nemškega. To pačenje krščanskega duha smo čutili tudi pri nas v Avstriji. Opominjamo svoje bralce na sledeče judovske nazore: Ako je trgovec prej nevednega človeka ogoljufal, rekli so mu „slepar“, po judovskem nazoru pa ga še hvalijo in pravijo: „tisti je neumen, ki se goljufati pusti.“ Prej se jim je greh zdelo, slabo robo za dobro, staro za novo prodajati, zdaj pa pravijo, da to ni noben greh, „to je kupčija“, kakor so se namreč od judov naučili. Takih izgledov je še več. To pačenje krščanskega duha je začelo tudi že bolj poštenim Nemcem presedati, začeli so oporekati zoper judovski duh v državi. Kakor je našim bralcem znano, prišlo je to vprašanje že pred nemški državni zbor. Liberalci so se potegovali se ve da za jude, ter protisemitom očitali, da hočejo srednji vek nazaj poklicati, da hočejo versko sovraštvo na novo obuditi, da zavidajo jude za denar itd. Katoliki in konservativni protestanti pa so na te fraze dobro odgovarjali, da judov ne bi nihče zavidal, ko bi bogateh na pošten način; ako se pa bogaté z odrtijo in drugimi nepoštenimi pripomočki, ako jim celo državne postave pri tem pomagajo, tega kristjani niso primorani mirno gledati. Zavolj vere jih nihče ne sovraži, ampak le zavolj njih socialne škodljivosti; če pa kristjani judovsko vero pri miru pusté, naj bi tudi judovski listi puščali krščanske obrede pri miru, naj bi se ne predzruli zasramovati vere ogromne večine naroda v deželi. Nihče ne misli judov živih peči, pa take postave so vendar potrebne, da se jim bo zabranilo, kristjane goljufavati z odrtijo ali sleparsko kupčijo; sicer pa naj bi judje tudi kaj delali, kakor drugi ljudje, ne pa samo barantali!

Taki so ugovori, take so pritožbe krščansko mislečih in tudi mnogih liberalnih mož na Nemškem, in reči se mora, da so opravičene. Agitacija se širi in raste čedalje bolj, in kmalo bo nemška vlada primorana, preurediti nekatere postave, ki so judovskemu sleparstvu posebno ugodne.

Brez dvoma bo ta agitacija prekoračila tudi avstrijske meje. In že lani je neki imeniten Dunajčan enemu naših državnih poslancev rekel, da bo naj slavnejši mož postal in

si med Dunajčani narvečo veljavo pridobil oni, ki bode nasvetoval oestro ravnanje zoper jude. Dunaj je pravo judovsko gnjezdo, Dunaj je že skoraj ves pojuden, skor vse časnike imajo judje v oblasti, da ne govorimo o kupčijstvu; dunajski poslanci: Süß, Kuranda, Jaques so judje; v notranjem mestu je zmaga judovskega kandidata vselej gotova. Iz teh vzrokov se Dunaj imenuje „novi Jeruzalem“; in prav iz tega vzroka prihaja iz Dunaja tako hladni, krščanstvu in ljudskemu blagru tako sovražen veter.

Avstrijski judje so glavna podpora nemško-liberalne, krščanstvu in slovanskim narodom sovražne stranke. Pravično in dobro bo tedaj za nas, ako se judom tudi pri nas nekoliko pristržejo peruti.

Politični pregled.

V Ljubljani 26. novembra.

Avstrijske dežele.

Graški škof Zwerger je prepovedal praznovanje spomina na cesarja Jožefa po cerkvah, in utemeljuje to prepoved s tem, ker se ne vé, iz kakošnih vzrokov ljudje to svečanost zahtevajo. Za protiverske in proticerkvene demonstracije pa gotovo cerkvena poslopja niso pravi prostor.

Bosenski bogoslovci so po želji vlade madjarske dozdej študirali v Ostrogonu na Ogerskem; pa 16 jih je iz semenišča ostrogonskega pred končanimi študijami izstopilo, in poslalo pismo nadškofu kardinalu Simoru, v katerem pravijo, da so to storili zaradi slabe postrežbe in vednega zaničevanja, ki so ga morali prenašati od vodstva in madjarskih bogoslovcev. Ob enem mu naznanijo, da se nečejo nič več tje vrniti. — Najprimernejši kraj za izobraževanje bogoslovcev bi bil po naši misli Zagreb zaradi enakosti jezika in sploh vnanjih razmer, ali pa Djakovo.

Linški „Volksblatt“ piše, da je bilo o priliki ljudskega shoda v Lincu ptujcev 9400, in sicer dve tretjini kmetov, ena tretjina pa meščanov in duhovnikov.

Vnanje države.

V **Ulčinj** je prišel 23. t. m. Derviš paša ter je sporočil črnogorskemu poveljniku Matanoviču v Baru, naj pride v Konjo, da bode podpisal pogodbo z Bedri-Bejem. To se je zgodilo danes. Turki tirjajo, da naj Črnogorci jutri o poludne marširajo v Ulčinj zapечатene hiše pa pusté pri miru.

Iz **Petrograda** naznanja „Agence Russe“, da med vlado in rimsko stolico sklenjena pogodba zadeva le vrvanje škofij, ne pa principijelnih vprašanj, ki so se pustila na stran, da se tem laglje doseže porazumljenje.

V **Belemgradu** so se mestne volitve izvršile v smislu vladinem.

Francoska republika dirja vedno bolj navzdol, ona zatajuje vse pravne čute, vse ustavna načela, in se naslanja le še na surovo silo. Še niso vsi menihi izgnani, že so si izmislili liberalci drugo pomoč za iztrebljenje vseh ljudi, ki imajo še kaj vere, ali pa vsaj kaj samostojnosti in nepristranosti. Znano je, da je letos odstopilo in svoje službe odpovedalo se 600 sodnikov in uradnikov, ki niso hoteli odobriti in izvršiti odgon nedolžnih mnihov iz njihov samostanov. Da bi se kaj takega več ne zgodilo, da bi bili nastavljeni sami liberalni sodniki, in da bi se vsak, ki ima pošteno srce in močen tilnik, precej lahko odstranil, sklenila je liberalna večina državnega zbora, da ni več veljavna postava, vsled ktere se sodnik ni smel odstaviti, in da se zanaprej

ni mogel učiniti. A vendar ga tako zlobno napada kritika nemška.“

Za tem slika govornik politično delovanje Palackega.

Govor svoj pa konča s temi gorkimi besedami:

„Bilo je tedaj delovanje Palackega mnogovrstno daleč segajoče. Ni se narodil v velikomestni palači, ni se mogel ponašati z dolgimi vrstami plemenitih prededov svojih. Med najslavnejše može naroda českega povzdignila ga je bistrost njegovega duha, ljubezen do domovine in sila njegove volje. V raznovrstnih bojih svojih, on ni imel takih sredstev, s kakoršnjimi zagovarjajo in branijo mogočnejše ideje svoje. Orožje njemu je bilo pero in beseda, štít bilo mu je lastno ime, pred katerim so se s častjo vklanjali nasprotniki njegovi. On je dokončal prerojenje naroda svojega z duševnim orožjem. On jedin bil je akademiji českejezikoslovec, literarni zgodovinar, zbiratelj virov, zakladatelj učenjaških del in časopisov, on je bil glavni zastopnik plemena slovanskega v politiki. Nikdo ni bil za narodno idejo tako navdušen, kakor Palacky, a nikdo se ni zanjo bojeval vztrajnejši in z večim uspehom, kakor on. Narod česki častil ga je ko očeta, podoba njegova krasila je stene najrev-

nejših koč; beseda njegova bila je geslo, kteremu je prisegalo sto tisoč src. Več kakor tisoč občin izvolilo ga je za častnega občana, pravna fakulteta praškega vseučilišča imenovala ga je častnim doktorjem; pri slavnosti tristoletnega obstanka vseučilišča v Jeni zaznamovali so s spominjsko ploščo ono hišo, kjer je nekdanj Palacky dijak stanoval. L. 1861 bil je imenovan za člana gosposke zbornice. L. 1862 postal je vitez reda sv. Vladimira, a leta 1866 vitez reda železne krone. Mnoge učene družbe domače in tuje imenovale so ga za svojega člana; akademija ogerska ni bila zadnja, ki ga je leta 1835 okrasila z latoriko, v dokaz, da ne glede na politično barvo, ve ona ceniti znanost tudi v sinu tujega naroda. Zgodovina česka bila je mnogokrat tesno zvezana z našo. Tudi za nas pridobil si je Palacky mnogo zaslug, ker je pridno nabiral zgodovinske vire iz 15. stoletja za dobo Hunjadov. Akademija bila mu je hvaležna za to službo, ter si ga izvolila za svojega člana.

Ob času hudih poskušanj ni bil Palacky naš prijatelj, a to nas ne ovira, da ga slavimo tudi mi kot vzor nesebičnega delovatelja, vrlega zagovornika pravice, navdušenega branitelja naroda českega in vedí posvečenega bojevalca.“

lahko odstavi, kadarkoli hoče. Tako upajo liberalci, da bodo sodnike v pest dobili, in da se bo vse po njihovi volji sodilo, naj bo pravično ali krivično. — To je čin, ki ga bo vsak pravi liberalac obžaloval, in lahko se obrne ojstrina te postave enkrat zoper republikance same!

Izvirni dopisi.

Iz Litijskega okraja, 25. nov. (Vesteneck pa cestni odbor Litijski.) Naš cestni odbor, ki se je bil sestavil koncem l. 1876 in v začetku l. 1877, je doslužil svoj čas, in že s pričetkom tekočega leta smo pričakovali nove volitve. Zakaj se je reč tako dolgo zavlekla, ne vé razun g. okrajnega glavarja menda nihče. A kakor se mu prej za nove volitve ni nič mudilo, tako hitro jih je sedaj izvršil; 10. novembra namreč je poslal po svojih bratih županom razglas, da 12. novembra popoldne ob dveh bode volitev novega cestnega odbora. Nekterim županom, menda bolj priljubljenim, se je sporočilo, naj pride k volitvi župan s svetovalci, nekterim (narodnim) pa samo, da župan je povabljen. Prav trdnim in neomahljivim, kakor sta na pr. Polšniški in Kolovratski, se je pa za 12. t. m. poslal celo davkarski eksekutor z žandarmom na dom, ki sta županu rekla, da naj gre z njima rubit zarad zaostalih davkov. In ko se temu vstavljata in povesta, da morata v Litijo k volitvi, dobita odgovor, da sta pri rubljenji potrebna, v Litiji bodo pa pri volitvi že drugi brez njihji opravili. V Kolovrat pa še celo vabila za volitev ni bil poslal. To vse je grof Pače zvedel in se je zarad tega pritožil pri deželni vladi v Ljubljani, ki je poslala grofa Chorinskega kot vladnega komisarja k volitvi. Zbralo se je 43 volilcev, ker so bili bolj zavedni župani opomnjeni od zvedencev vendar pripeljali seboj tudi svetovalce. Pri volitvi je g. okrajni glavar mnogo govoril o velikih stroških, ki jih je dosedanji odbor naredil občinam, ktere so morale za cestne potrebe plačevati po 15 odstotkov priklad, in ko ga grof Pače, ki je bil tudi volilec, zavrne, da to ni res, ker so plačevale občine le 10 odstotkov, se po svoji navadi zadere nad njim in tako g. grofu še ni bilo mogoče se opravičiti. Daljna volitev je bila burna, ljudstvo zbegano, in Vesteneck je dobil 30 glasov, drugih pa nobeden ne nad polovico. Nazadnje se vzdigne vrli narodjak g. Luka Svetec ter razkriva eno in drugo nepostavnost in odločno od g. vladnega komisarja zahteva, da naj to volitev razglasi za nepostavno in torej neveljavno iz več ozirov, posebno pa zarad tega, ker kolovratski župan še povabljen ni bil in bi bili njegovi trije glasovi naredili nadpolovico, kamor koli bi jih bil del, ker so imeli eni po 21, pa 22 in 23 glasov. Chorinsky tej zahtevi pritrđi, volitev zavrže in nova volitev se napove za 19. dan t. m.

Med tem časom se je agitiralo na vse strani z vso silo, in so se volilci obdelovali, da naj volijo ravno tiste, ktere so bili dobili prejšnji teden na listkih zapisane. Agitirali so menda tudi briči. K volitvi je prišlo 19. t. m. 53 volilcev, kterim je zdaj g. okrajni glavar trditev o 15 odstotkih tako razložil, da se plačuje za zdaj res le 10 odstotkov, za pretekle čase pa 5 odstotkov. Tudi pri tej priliki gosp. grofu Pačetu ni bilo mogoče reči pojasniti. Pri volitvi so bili izvoljeni: Vesteneck, kandrški župan Obreza, Trebeljevski župan Selan, Kresniški župan Spunt, vsi trije prijatelji gsp. Vestenecka, dalje Janez Jeretin, po domače Mikelj iz Gradca, o kterem se ne ve, na katero

stran se bo nagnil, pa g. Alojzij Koblar, župan Litijski in grof Pače.

Zdaj ima voliti še deželni odbor enega pooblaščenca in največi davkoplačevalec enega. Zanjega je dozdej volil knez Windischgrätz; zdaj pa hočejo to pravico neki pripoznati zagorskemu rudniku, češ, da več davkov plačuje, kakor knez. Pa pokazalo se je, da Windischgrätz vendar le več plačuje, zato so začeli neki misliti na Ponoviško grajščino; pa kakor smo pozvedili, plačuje Ponovič davka le 539 gld., in zdaj celo komaj 500 gld., ker je velik kos zemljiša od Ríbeč proč prodan za plavž, Windischgrätz pa ima boje okoli 1000 gld. davka. Kaj bo iz tega in je li treba toliko homatij in zmešnjav?

G. Vesteneck bi silno rad postal načelnik cestnemu odboru, in kakor razmere zdaj kažejo, se bode to tudi res zgodilo; toda ako pomislimo, koliko potov ima načelnik v tem okraju, kjer ni družega, kakor ozka in globoka dolina pa ojster hrib, pač ne bi bilo primerno, da bi bil okrajni glavar načelnik. Že zdaj ima okrajni glavar dosti potov, potem bi ga bilo pa le malo doma, in njegovi kancelijski posli bi morali zaostajati. Ako bi se pu pri okrajnem glavarstvu tudi brez glavarja lahko shajalo, bi bil to najočividnejši dokaz, da je pri okrajnem glavarstvu preveč vradnikov, in da naj se njih število v polajšanje davkoplačevalcev zmanjša, na kar zlasti opozorujemo naše državne poslance.

Ljudstvo pa, ki vse to vidi in pretresa, z glavami maje in ne more imeti pravega upanja, da bi se pri nas že skoraj na bolje obrnilo.

Od podravskega bregov, dné 22. nov. (Renegatstvo in nenravnost kot dvoje neločljivih sester). Prav si povedal, mili „Slovenec“ v enem svojih poslednjih listov, kakó da ravno tam, kjer se potujčenje najhuje šopiri, tudi nenravnost (ali lahko bi rekli brezverje), najočividnejše káli poganja. Kot dokaz si navel to, da ravno pobrežje Drave je, ki se o tem posebno odlikuje, da tu ljudje na molitev nič več ne držé in sploh verske zapovedi, kakor tudi zapovedi praznovanja nedelj in svetkov skoro nezaslišano prezirajo. Jaz kot bivaec v tem okrožju moram tem besedam zares po vsem pritrđiti, da so le preveč resnične; resnične prvič v tem, da ravno óni, ki slovó kot narodni renegati, so tudi odpadniki od cerkve, na katero se k večjemu le še tedaj spominjo, kadar že najskejnejša sila to zahteva. Poznal sem imovitega gospoda, renegata in zagrizenega nasprotnika sv. kat. cerkve, ki si je narejal za svoje posle praznike in delavnike, kadar in kakor se je njemu zljubilo, ali žalibog, njegov propad še ni odprl oči v tej zadevi tistim, kteri ga v njegovi brezbožnosti še posnemajo. Ravno ti pa so, kar se nračnosti tiče, tudi toliko pohujšljivi, da mora vsakega poštenega človeka, kteremu ni treba biti ravno Slovenec, pretresti ono pohujšljivo obnašanje, ki mladini gotovo ne daje k dobremu napotljiv izgled. Zares je torej premnogo, ah vse preveč takih, ki menijo, ako se ti takó nečedno obnašajo, ki se sicer radi za nekaj veljavnega imajo, ako ti, ki naš slovenski jezik in narod takó v nič devajo, smejo takó ravnati, ter se s tem še ponašati, potem smo pa zares tudi mi (če le takó čejó), liberalci, renegatje in svobodnjaki, to se vé da v sedanjem običnem popačenem pomenu. Kajti, če se vprašamo: kaj so te fraze v sedanjem pravem pomenu, bomo videli, da so óne le poltenost, prostost goljufije in odrtije, kradež in umarjanje, ktere mora celó že sodnija zabrajanjati. Ako pa, zlasti mi Slovenci, pomi-

slimo, da pri nas ravno nekteri sodnijski uradniki toliko gladé pot k potujčenju, potem moramo pač z žalostjo pripoznati, da s tem pomagajo kolikor toliko polniti ječe, ter narejajo liberalne bogotajce, pripravne za vsak zločin in gotovo marsikdo, ki to sprevidi, že z žalostjo kliče: „Óče odpusti jim, ker ne vedó, kaj delajo! —

Vi pa, gg. duhovniki in drugi rodoljubi, ne nehajte poleg vnemanja za katoliško vero, vnmati ljudstvo tudi za národno zavest, óno zavest, ki vidi v vsakem človeku brata, a ljubi pa še posebno svojo narodnost. Marsikteri rodoljub bi sicer renegate, kot nekake odpadljive dele, vsled mnogih nečastnih dejanj, prav rad prepustil njih zapeljivcem, kterim gotovo ne bodo delali časti, ali človekoljubje in dolžnosti pravega katoličana nam tega ne pripusčajo, ter nikdar dopustiti ne morejo. Grozna krivica se toraj godi ónim, ki vzbujajoči ljudstvo k národni zavesti še preganjanje in druge krivice trpé, dasi tudi je jasno, kakor beli dan, da pravi domoljub ni nikdar še toliko potreboval meje zakonov, kakor ljudje, ki o národnosti komaj toliko vedó, kakor o puščavi Sahari, o kteri morda še nikdar nič slišali niso. Iz lastnega prepričanja véim, da kdor nosi seboj trpeče ali sladeče občutke, ki se vzbujajo v srcu vsled sreče ali nesreče njegovega národa, ki se z njim vred tako rekoč veselí in trpi, da ta ne more misliti na hudobije, ker — nima k temu časa! V svesti pa smo si, da vlada gotovo, ko to sprevidi, nikdar ne bo podpirala do sedaj navadnega potujčevanja (naj si bo pri nas germanizem ali lahonizem), vsaj vsled tu navedenih praktičnih nasledkov ne, zoper ktere se ima potem sama boriti; marveč bo rajše priskočila v pomoč našim dušnim pastirjem, ki bodo poleg luči sv. vere vliвали v srce tudi spoznanje svoje narodnosti svoje ožje domovine, kakor širje očetnjave, in le potem bodo národí avstrijski, kot oprosteni strupene nenravnosti, krepek steber naše Avstrije, nje pravi ponós, domovini svoji pa v čast in slavo. Zares skrajni čas je vže, da bi se to priznalo in na bolje obrnilo, in ker upamo, da se to zgodi, takó sklepam z iskreno željo daj Bog k temu svojo pomoč!

Domače novice.

V Ljubljani, 27. novembra.

(† *Gosp. Štefan Mandič*) bivši učitelj telovadbe pri „Sokolu“ in mestni vradnik, je 25. t. m. v 67. letu svoje starosti umrl. Pogreb je danes popoldne ob treh in se ga bode vdeležil tudi „Sokol.“

(*Te-le mitnice ali šrange*) se bodo dale od finančne direkcije za prihodnje leto v najem, in so cenjene: v Šmariji 1480 gld., v Višnjigori 870 gld., v Trebnjem 860 gld., v Novem mestu 2700 gld., v Krški vasi 1350 gld., v Kostanjevici 900 gld., v Jesenicah na Dolenjskem 100 gld., v Metliki 860 gld.

(*Mestni zbor ljubljanski*) je po daljši debati 25. t. m. dovolil 500 gld. podpore za nesrečne Zagrebčane. Nemškutarji so hoteli dati le 200 gl. Slovenski odborniki pa so kazali na sosedstvo in na to, da toliko Slovencev na Hrvaškem živi, da toraj pri taki nesreči ne smemo umazani biti. — Dalje je zbor potrdil račune raznih mestnih zakladov, ter sklenil preiskati, bi se li ne dalo na Stubenbergovi hiši napraviti še eno nastropje? — Za otročjo bolnišnico se je dovolilo 300 gld., mestnemu čuvaškemu inšpektorju pa stanovnina letnih 100 gld., proti temu, da si mora blizo rotovža

najeti stanovanje. Vstanova dijaška letnih 50 gld. se je podelila realcu Viljemu Mihaliču.

(Za kupčijsko in obrtnijsko zbornico Kranjsko) bomo imeli mesesa februarja nove volitve. Iz kupčijskega oddelka imajo letos postavno izstopiti gospodje: Bürger, Dreo, Emerih Majer, Samassa, Treun; prostovoljno je izstopil Andrej Schreier. Za ta oddelk bo toraj treba 6 novih odbornikov. — Iz obrtnijskega oddelka izstopi zastopnik rudarstva baron Mihael Zois, in bo toraj treba nove volitve; za druga obrtnijstva pa postavno izstopijo: Albin Ahčin, Ferd. Bilina, Franc Debevec, Hansel, Korn, Mathian, Doberlet, namesto katerih bode treba 7 novih odbornikov. Novih volitev bo toraj vseh skupaj 14, in starih odbornikov ostane le 10. Volilna komisija je tako-le sestavljena: Predsednik je grof Chorinsky, c. kr. deželne vlade svetovalec, mestni odbor bode zastopal g. Vaso Petričič, trgovinsko zbornico pa gg. Dreo, Bürger, Lasnik, Karl Luckmann, Horak, Pakič in Murnik. Ta komisija sestavlja volilni imenik, rešuje pritožbe in ob svojem času to razglasa.

(Občnemu zboru kmetijske družbe) je 24. t. m. predsedoval g. baron Wurzbach, ki se je v svojem nagovoru spominjal zadnje leto umrlih udov, ter kmetijskega shoda na Dunaji in stoletnice smrti cesarice Marije Terezije, za ktere je bila kmetijska družba ustanovljena. Spominja se tudi zaroke cesarjeviča Rudolfa sklenil je s slava — in živio klici na presvitlega cesarja. — Potem so se vršile razne volitve, katerih izid je bil naznanjen že v zadnjem listu. Zatem je tajnik dr. Bleiweis poročal o društvenem delovanju od 1. febr. 1879 do 1. nov. 1880. Oglasil se je k temu vladni komisar pl. Fladung ter je naznanil, da se trtna uš nikjer na Kranjskem ni prikazala, tudi na trtah ne, ki sta jih bila dva posestnika dobila iz Zagreba in Klosterneuburga. — Zbor je na to brez posebne obravnave potrdil poročilo, kakor tudi društvene račune za l. 1878 in 1879 in proračune za l. 1880 in 1881; dohodki za prihodnje leto (1881) znašajo 4700 gld. 88 kr. stroški pa 4697 gld. 49 kr. Društveno premoženje znaša po zadnjem inventaru 35.202 gld. 31 kr. in sicer 23.000 kapitala, 8400 gld. pa je vredno posestvo kmetijske družbe na Poljanah, ostalo pa spada na inventar. — Dr. Poklukar poroča o prošnjah in željah podružnic. Novomeška nasvetuje prošnjo do državnega zbora, naj se odpiše nekaj davkov za vinograde po toči poškodovane; Boštanjka priporoča omejitev svobodne ženitve; Črnomeljska prosi dobrih in zanesljivih semen, ki naj jih ljudje dobivajo pri podružnicah, Metliška pa, da bi gosp. Dolenec imel popotne poduke o vinoreji; Vipavska prosi tudi za odpis davkov, ob enem pa tudi za to, da bi se ljudem dala brezobrestna posojila in zasluzek s tem, da se začno zidati kake javne stavbe. O tej zadevi omeni vladni komisar, da bi bilo dobro, ko bi odbor reč natančneje zaznamoval deželni vladi. Vse te prošnje se brez debate izroče v rešitev centralnemu odboru. — Živahna je bila pa razprava o premembni §. 6 deželne postave od 16. febr. 1879 gledé plemenskih bikov. Dr. Bleiweis omenja, da je odbor v svoji prošnji do deželnega zbora zahteval, da bi morala vsaka občina, kjer je več ko 80 krav, imeti lastnega plemenskega bika. Deželni zbor pa tega ni sprejel v postavno, ampak je to reč premenil tako, da mora dotična občina kupiti junca, ako je večina posestnikov zadovoljna s tem. Vsled tega so povsod ravno iste napake, kakoršne

so bile prej. Kaltenegger in Dežman sta zagovarjala določbo deželnega odbora, in tudi g. Lasnik je rekel, da se bo pač brez sile v vsaki občini najdel gospodar, ki bode preskrbel plemenskega bika. Enako se je izjavil vladni komisar Fladung. Ker se je umaknilo nekoliko deležnikov in skupščina ni bila več sklepna, odstavil je predsednik ta predmet z dnevnega reda ter odboru prepustil, naj reč pismeno obravnava z deželnim odborom in deželno vlado. — Konečno je poročal dr. Bleiweis o podkovski in živinozdravniški šoli na Poljanah, potem pa je predsednik zborovanje o poludne sklenil. Družbeniki so si zamogli pri tej priliki ogledati v dvorani izložena razna semena, in neko mašino [za močilo travnikov, ki jo je sestavil penzijenirani fajmošter gosp. Kosmač v Škofjiloki. G. Gerčar od sv. Trojice na Dolenjskem je dal navzočim tudi pokušati izvrstno doma pridelano kapljico črnega dolenjskega Bordeaux vina.

(Javni ljudski shod) bode v nedeljo dne 28. novembra 1880 v gostilni „Bierhale“ na sv. Petra cesti šte. 47 ob 3. uri popoldne. Program: 1. Razgovor o sedanjem stanju malih obrtnikov. 2. Naj se odpravijo indirektni davki, ki podražujejo najpotrebnejše stvari za živež, kakor: moko, meso, kavo, sladkor in petrolej. 3. O razširjenji volilne pravice. Resolucija: Naj se sklene prošnja na sl. državni zbor, da vsakdo ki plačuje državni davek, ima tudi volilno pravico. 4. Resolucija: Prošnja na sl. državni zbor, da se okliče postava zeper odrtnike. 5. Protest zoper sklepe dunajskega „parteitaga.“ Sl. občinstvo se prosi, naj se mnogoštevilno udeleži tega shoda.

V Ljubljani 25. novembra 1880.

Franc Potočnik, deželni poslanec in mestni odbornik, Josip Regali, mestni odbornik, Jakob Škerbinec, čevljar in posestnik, Franc Železnikar, krojač in volilec, Janez Dolhar, hišnik in moščan.

Telegram „Slovcu.“

Dunaj, 26. novembra.

Ker so ne uekteri imenitni in veljavni možje desnice državnega zbora sprožili misel, bode začel s 1. decembrom dvakrat na dan izhajati nov list, „Tribüne“ imenovan, z liberalnim avtonomističnim programom.

Razne reči.

— Duhovni svetovalec je postal preč. g. dekan Andrej Drobnič v Šmarji.

— Razpisana je služba učitelja v Postojni; plača 600, oziroma 500 gld., prošnje do 10. decembra okrajnemu šolskemu svetu v Postojni.

— Požarni straži v Dolenjem Logatcu je banka „Slavija“ podarila 20 gld. podpore.

— „Nauk o gospodinjstvu“, v Trstu nova tiskarna Franceta Huala, založil Ivan Lapajne v Krškem, imenuje se knjižica, ki sta jo poleg nemškega izvirnika Ivana viteza Hermannsa poslovenila J. N. in J. L. Knjižica obsega na 54 straneh v osmerki vse, kar je treba dobri in razumni gospodinjki vedeti o gospodinjstvu v obče, o stanovanišči, kuhinji, skrbi za živež, kako naj živež hrani, kak ima biti živež, o kurjavi, svečavi, perilu, snaženju perilnih marog in oblek, čiščenju marog iz oblaci, o posteljnini, skrbi za zdravje družine, o spanju, o skrbi za bolno družino, domačih zdravil, o hitri pomoči v nesrečah, o sobi in skrbi za bolne, o družinskih praznikih, poslih, hišnem računu in ženskem ročnem delu. To že samo na sebi dosti priporoča knjižico,

kteri je cena 40 kr. in se dobiva po vseh knjigarnah ali pa pri g. založniku učitelju Ivanu Lapajne-tu v Krškem.

— Slovtvo. Pastýř duchovní. Časopis kněžstva česko-slovanského, z dvema pomočnikoma vreduje Jan Ježek, katechet na Smichovč, v Pragi, unkrat v Slovcu napovedan, je prišel v I. sešitku že na svetlobo, in ima v sebi najprej kazanja ali pridige za prve tri adventne nedelje; ogovore ali reči k mladeži za vse štiri nedelje v adventu; in tako dokaj obilne osnove za omenjene dni. V drugem oddelku so listi katehetskí, in v njih najprej beseda o potrebi takega glasila ali časopisa; o važnosti stanu ali vrada katehetskega; o novem katehizmu, o njegovi novi osnovi; o šolskih postavah gledé na verozakonski nauk, o njega slovtvu. V tretjem oddelku so listi vednostni ali znanstveni, in v njih razprave na pr. Novi zakon Višehradski; Lipovani, Mennonite in Karaiti — verske ločine, prvi iz pravoslavja, drugi iz protestantizma in tretji iz judovstva; Unija Kalójanova, iz cerkvene zgodovine bolgarske (v katerem spisku se sklicuje tudi na V. Laho v spis v Archiv f. k. Kirchenrecht 1880: De uniona Bulgarorum cum ecclesia rom. ab anno 1204—1234); začetek obravnave iz duhovske konference; katerih pomočkov se poglavitno poslužujejo dan danes neprijatelji sv. Cerkve, da bi ljudstvo pripravili ob vero; kako je proti temu ravnati duhovnemu pastirju. Omenjen je prvi nesrečni tisek. — In prav res, po zanikernih tiskarijah — knjižurah, časopisih — skušajo liberalci in brezverci, na Českem vnovič Husovci, kvariti ljudstvo, in po dobrih, poštenih knjigah in časnikih trudijo se česki katoličani odvrčevati ono nesrečo. Med take srečne nove časopise spada tudi „Pastýř duchovní“, kteri — mikaven, jako zanimiv po toliko različnih pisateljih — bodi Slovcem sploh, in posebej mladim duhovnom v cerkvenem pastirstvu in pri šolstvu živo priporočen. Naročnino na celo leto — 12 sešitkov ali zvezkov štiri pole v veliki osmerki 4 gld. sprejema Cyrillo-Methodejska kněhtiskárna (J. Zeman a spol.) Praha, Malé náměstí (č. 143—1.).

Za brate Hrvate so darovali:

II. izkaz.

Preč. g. prošt dr. Jarc 10 gld., x 1 gl., g. L. G. župnik 15 gl. I. I. 2 gl., č. g. Gregorij Presečnik kaplan v Cirkovcih 1 gl.

Prostovoljna dražba vina.

Z dovoljenjem ces. kr. okrajne sodnije v Metliki dné 3. novembra 1880, št. 11068 prodajalo se hode na javni dražbi v Metliki blizu Karlovca (1)

9., 10., in 11. decembra t. l. od 9. zjutraj do 2. popoldne

600 avstr. veder vina, na svetovnej razstavi Dunajski in na deželnih razstavah v Ljubljani in v Zagrebu diplomiranega

pravega naravnega vina

iz najimnitnejših vinskih let 1848, 1863, 1865, 1875.

Kupljeno vino ima se precej plačati in odpeljati ali pa treba sporazumeti se zarad kasneje odvožnje.

Ker so vina močna in okusna, zboljšajo se ž njimi prav lahko slabeja vina letošnja in predlanska. Na to okolnost opozorujejo se vinski trgovci in krčmarji.

Metlika, železniška postaja Karlovec, 19. novembra 1880.

Guštin — Navratil.